

**Festskrift i anledning 100 års
jubileet for
Sykepleierutdanningen i
Telemark**

**November
2008**

Høgskolen i Telemark

Institutt for helsefag

Kjære leser.

Dette festskriftet utgis i forbindelse med markeringen av 100-årsjubileet for sykepleierutdanningen i Telemark. Det er en ære å få gratulere alle nåværende og tidligere elever/ studenter og ansatte med jubileet!

I festskriftet kan du lese om sykepleierutdanningens stolte historie, helt fra opplæringen av sykepleiere tok til i 1908 og frem til dagens bachelorutdanning i sykepleie ved Høgskolen i Telemark.

Tusen takk til Sigrun Hvalvik, Inger Åse Reiersen, Geir Roughvedt, Solveig Gudmundsen og Sigrunn Øygarden Gundersen som har lagt ned et stort arbeid med festskrift og jubileumsmarkering.

Vi håper at festskriftet vil vekke interesse, gode minner og være til ettertanke.

*Med ønske om god lesning,
Ragnhild Riis
Instituttleder, Institutt for helsefag*

Høgskolen i Telemark

Sykepleierutdanningen i Telemark 100 år!

I 1908 startet de to første elevene sin opplæring i sykepleie ved Bratsberg amtssykehus. Bratsberg amt, nå Telemark fylke, hadde fått sin første fagutdanning i sykepleie. Sykepleierutdanningen feirer i år 100 års jubileum, og benevnes i dag "Sykepleie, bachelor". Utdanningen er tilknyttet Institutt for Helsefag som er del av Avdeling for Helse- og Sosialfag, Høgskolen i Telemark.

Bakgrunn for etableringen av sykepleierutdanningen

Behovet for faglærte sykepleiersker i Norge var stort rundt forrige århundreskifte. Legeforeningen, med legen Edvard Kaurin i bresjen, forsøkte å bøte på problemet ved å oppfordre sykehusene rundt om i landet til å ta opp elever til opplæring i sykepleie. I 1891 var det overlegen ved Bratsberg Amtssykehus som mottok oppfordringen fra den norske lægeforening. Det skulle imidlertid gå enda mange år før de første elevene begynte ved sykehuset i Bratsberg Amt. Den 19. februar 1908 tok igjen dr. Henriksen initiativ i saken. Beslutningen om å ta inn to elever til opplæring i sykepleie ved Bratsberg amtssykehus ble enstemmig vedtatt i amtstinget 16. mars 1908.

De første sykepleieelevene ved Bratsberg amtssykehus

Seks unge kvinner søkte om å bli tatt opp som sykepleieelever ved sykehuset; Anna Berg fra Eidanger og Emma Johansen fra Gjerpen var de to heldige som fikk begynne på den ettårige utdanningen som ble satt i gang ved sykehuset i 1908. Allerede i 1909 foreslo dr. Henriksen å øke antallet fra 2 til 6 elever i året.

I 1909 stod det nye amtssykehuset ferdig til innflytting på Kåsajordet. Det gamle hadde ligget tvers over veien, på Faret. Sykehuset hadde plass til 100 pasienter og var delt i fire hovedavdelinger; to for menn og to for kvinner. I tillegg var det en femte avdeling - en hud og tuberkuloseavdeling for menn. Dette ble elevenes læringsarena, der de tjenestegjorde ved de forskjellige avdelingene.

Arbeidet i praksis utgjorde i hovedsak elevenes utdanning. Der var sykehusets diakonisser elevenes læremestere og rollemodeller. Som hardt arbeidende kvinner "i kallets og frelsens ånd", styrket diakonissene sykehusets kapasitet og skapte dermed forutsetninger for å ta opp elever i lære. De utgjorde en betydelig ressurs og en vesentlig betingelse for framveksten av sykepleierutdanningen i Telemark. Teoretisk undervisning ble gitt 2 til 3 timer i uken. av sykehusets leger. På pensum hadde de dr. Waages lærebok i sykepleie. Elevene fikk karakterer i oppførsel, orden, teori og praksis.

I årene fra 1908 til 1915 startet 41 kvinner på den ettårige sykepleieutdanningen ved Bratsberg amtssykehus. Disse hadde en gjennomsnittsalder på 25 år. Majoriteten av de som begynte hadde vært tjenestepiker i eget eller andres hjem, Flere av dem hadde gått på kurs både i søm og husholdning, og noen hadde også arbeidet som ufaglærte sykepleiersker på sykehus og sykehjem.

Fra ettårig opplæring i sykepleie til treårig sykepleieskole

I 1915 ble den ettårige utdanningen toårig, for så å bli treårig fra 1916. Den raske framveksten av en treårig sykepleierutdanning hadde trolig sterk sammenheng med en spesiell person, som kom til å bli svært viktig for sykepleieutdanningen i Bratsberg amt: asyldirektør J. Henrichs. I 1907 ble det vedtatt at Bratsberg amt skulle få sitt eget asyl. . Da det nye amtssykehuset stod ferdig i 1909, ble bygningene på Faret tatt i bruk som asyl.

Dr. Henrichs var sterkt engasjert i utviklingen og forbedringen av sinnsykepleien, og rystet over hvor liten oppmerksomhet og plass sinnsykepleien hadde fått i diskusjoner om sykepleierutdanning, både av legeföreningen og av dem som utdannet sykepleiersker. I 1915 la han fram en plan for amtssykehusets leger og diakonisser. Hovedideen var å utvide utdanningen fra ett til to år, og gjøre asylet til en del av elevenes læringsarena.

På bakgrunn av dr. Henrichs' initiativ og idé, begynte det 12 elever på den toårige utdanningen ved amtssykehuset 1. oktober 1915. Den toårige sykepleierutdanningen hadde i tillegg til sykehuset, også asylet som praksissted. Det var med dette opprettet et samarbeid som integrerte psykiatrien i sykepleierutdanningen. Dette var unikt i landssammenheng.

Allerede året etter sendte dr. Henriksen og dr. Henrichs i fellesskap, en søknad til amtet om "Opprettelse av skole til utdannelse av sykepleiersker". I praksis hadde de to legene alt gått i gang med en treårig utdanning. Det var nødvendig "for at kunne tilfredsstille de krav, som nu vil bli stillet til sykepleierskenes utdanning", skrev de i søknaden. Legene bad innstendig om at amtet måtte støtte driften av den treårige skolen, som de mente var en nødvendig institusjon til amtets beste. Beløpet de bad om var 1500 kroner.

1. mars 1916 ble forslaget om å opprette en 3-årig sykepleierskole, finansiert av amtet, vedtatt. Bratsberg sykepleierskole var et faktum. Så langt var det bare utdanningene ved Kristiania Kommunale sykehuser (Ullevål sykehus) og ved Bergen Kommunale sykehus som var treårige.

Den treårige sykepleierskolen i Bratsberg amt ble grunnlagt på et samarbeide mellom Bratsberg amtssykehus som hadde 130 senger og Bratsberg sindsykeasyl autorisert for 181 pasienter. I tillegg inngikk Skien epidemiasertt med 40 senger og Høgås tuberkulosesanatorium med 22 som praksissteder. Skolen ble bestyrt av tre personer: det var de to overlegene ved henholdsvis amtssykehuset og asylet, dr. Henriksen og dr. Henrichs samt oversøsteren ved amtssykehuset, diakonissen Alfhild Reiss, som etter hvert fikk tittelen "forstanderinde." Det var styret som tok opp elever og som fastsatte skolens undervisningsplan.

Til den ettårige utdanningen hadde det vært krav om å skrive en egenhendig søknad for å komme inn. Til den treårige utdanningen skulle det fylles ut et ferdigtrykket søknadsskjema, der spørsmålene om egen og familiens fysiske og mentale helse dominerte. I tillegg til skjemaet skulle det følge med en "Helbredserklæring" utfylt av lege, en attest for moralsk vandel, skoleattest og "Vitnesbyrd for tidligere tjenesteforhold". Søkeren måtte også begrunne hvorfor hun ønsket å bli sykepleierske. Nedre aldersgrense for å søke var 20 år; den øvre var 30. I starten hadde disse vært på 18 og 40 år.

Utdanningen var basert på lærlingsystemet; det betydde at den i hovedsak fant sted i praksis. Dette systemet var av stor betydning for sykehusets økonomiske drift; i praksis betydde det at elevene utgjorde en vesentlig og billig arbeidsressurs for sykehusene.

Elevene hadde praksis på amtssykehusets forskjellige avdelinger, men lengst på den indremedisinske og kirurgiske avdelingen. Operasjonsavdelingen ble også en viktig del av utdannelsen. Her lærte elevene å forberede operasjoner, assistere og avslutte, rengjøre og holde orden på materiell og utstyr. I tillegg lærte de å gi narkose. Praksis av noe kortere varighet, hadde de enten på epidemilasarettet eller på tuberkulosesanatoriet. Mens dette var typiske praksissteder ved sykepleieutdanningene generelt, var den lange praksistjenesten elevene hadde på asylet, trolig enestående for Bratsberg Sykepleierskole, sammenlignet med andre utdanninger, på denne tiden. Antall teoritimer var heller beskjedent, og ble bestemt av legene på sykehuset. Fag som fysiologi, hygiene, mikroskopi, sykdomslære, ernæringslære og forbindingslære stod sentralt på timeplanen.

Vektlegging av undervisningen i sinnsykdommer og sinnsykepleie ved Bratsberg Sykepleieskole var imidlertid unik. Denne stod dr. Henrichs for, og han brukte sin egen bok "Sindsykepleien i dens grundtræk" i undervisningen. Annen undervisning var det legene ved amtssykehuset som hadde ansvaret for. Dr. Waages lærebok i sykepleie var den andre boken elevene hadde på pensum.

I 1917 ble Bratsberg Amts Sykepleieskole, som en av tre i Norge, "godkjent" som en fullverdig sykepleierutdanning av Norsk Sykepleierskeforbund. I 1919 ble de første elevene med treårig utdanning i sykepleie uteksaminert fra skolen som nå formelt hadde fått navnet Telemark Sykepleieskole. Dette navnet beholdt skolen fram til 1981, da KUF overtok ansvaret for sykepleierutdanningene. Skolen fikk da navnet Telemark Sjukepleierhøgskole. I 1994 ble sjukepleierhøgskolen i Telemark, sammen med 25 andre regionale høgskoler slått sammen til statelige høgskoler med felles administrasjon og økonomi.

Sigrun Hvalvik
Førsteamanuensis ved Institutt for Helsefag

Porsgrunn, september 2008

En omsorgens mester:

Portrett av sykepleielærer Mari Helgetveit

Mari Helgetveit møter meg i døren med en god klem, smiler og sier; ”Å, *men eg er vel ikkje no' å skrive om*”. Det er vel det eneste Mari sier som ikke stemmer. Samtalen blir lang og spennende.

Fjell og sterke kvinner

Mari Helgetveit ble født på sætra i fjellet i Vinje den 31.juli 1921, under blå himmel en solskinnssøndag. Eldste søster til mora var ”aktekjerring”. Det var de som hjalp til ved fødsel, for bygdene hadde ikke jordmor. Morsfamilien kom fra Røldal der hadde kvinnene styrke og dreiv garden mens mennene sto på butikken og prata. ”*Kvinnene hadde en tankegang som gjorde at de fant ut hva de skulle gjøre, selv om de aldri hadde gjort det før*”, sier Mari.

Hun var nummer tre i søskenflokket og vokste opp i et godt hjem, i eget hus på Myran og dyr på gården. Til å begynne med var det geiter, men senere ble det større fjøs med både sauer og kuer. Faren jobba på Rjukan mens mor og ungene dreiv gården. Det var langt til Rjukan i den tida så faren var sjelden hjemme. Det hendte at han måtte gå over fjellet på ski for å besøke hjemmet. Mora var dyktig, holdt garden, spann og strikka og Mari lærte tidlig å være flink.

Hun likte å lære og begynte med å passe småsøskene sine mens de plukka bær og var ute og fiska. Mari fant på det utroligste, hun lagde telt av striesekker og feler som ungene kunne klimpre på, så kom mora med pannekaker og syltetøy. Ungene hadde også møter hvor de kunne synge og be. De gav hverandre spesielle navn og talte til ungene som var mindre og gikk på kne og bad. De rodde ut på en holme og sang og talte høyt. En enorm fantasi utspant seg når de bad for forskjellige folk for at de skulle bli frelst. Mari ler når hun forteller. Denne barndommen har prega Mari i alt hun har gjort. Vitebegjærlig og med en fast tro tok hun fatt på oppgavene. Alt før hun ble ferdig med folkeskolen ble Mari sendt ut til folk i ferien for å hjelpe de. I begynnelsen var det praktiske gjøremål som å ta opp poteter og hjelpe til på gården. Noen ganger vanket det en krone som betaling, men noen regelrett lønn var det ikke. En gang som 10-11 åring forlangte Mari to kroner for et arbeid. Når mora sa det var alt for mye, sa Mari at det ville hun ha, for hun sparte til sko og de skulle være høghæla. Ungene fra Myran var ettertraktet arbeidskraft, for de både kunne alt og tedde seg bra. Og hun var ikke mer enn 12-13 år den første gangen hun var ute og tjente for alvor. Hun kom til en mann som

var aleine på gården så hun både baka og stelte fjøset, spann og strikka. Og gjorde alt det mor hadde lært henne. Hun fikk 50 kroner for hele vinteren, i tillegg til mat og logi og ett kilo ull. Som 15 åring hadde hun sammen med sin 3 år eldre søster Kari, ansvar for å stelle en dame som var blitt lam av spanskesyken. De stelte, matet og snudde damen flere ganger i døgnet, og hjalp henne med alt. De lå i samme rom som den syke og var oppe hver natt for å snu og stelle damen. *"Ja hun fikk den beste pleie som tenkes kan",* minnes Mari *"Og når hun satt ute satt en av oss jentene og viftet bort fluene så de ikke skulle plage".*

Mari var etterspurt og reiste fra den ene garden til den andre for å hjelpe. Det verste var nok når hun var 16 -17 år og tjente i Hardanger. Da døde Kari som hun var sterkt knyttet til, av blindtarmbetennelse. Mari ville hjem til begravelsen men fikk ikke lov å dra.

Mari tjente hele vinteren, men om sommeren måtte hun til fjells til geitene. *"Ei geit vet du, det er en eiendom av sjeldenhet det",* sier Mari. Geitene formerte seg og mjølka, så kunne de lage ost som kunne selges. Det er ikke tall på verken liter mjølk eller kilo ost Mari sørga for.

Født til sykepleier

Mari bestemte seg for å bli sjukepleier da hun var 4 år. *"Eg var fødd til sjukepleiar",* sier hun. Men da hun var 4 år ble det en bevisst beslutning. Og hun hadde søknaden klar da krigen brøt ut. Da var Mari 19 år. Men hun sendte ikke den søknaden, i stedet kom hun i privat pleie, og ble spurt om å komme til St. Josefs hospital for å lære å stelle en mann som var blitt lam. Han kom fra Rikshospitalet og trengte spesiell pleie. Bare 56 år gammel var han blitt lam i nedre del av kroppen og kunne bare bevege armene. Mari sa ja og reiste til St. Josefs hvor hun lærte å pleie denne mannen som gikk for å være litt spesiell. Etter hvert ville han bare ha Mari til å stelle seg. Hun hjalp han med alt *"og når han spøkte syns eg at eg hadde seira".* Etter å ha vært på St. Josef i noen uker reiste Mari med han til Vågsli. Hun stelte han hver dag og var oppe hver natt for å tømme flasken hans. Hun stelte han helt til han døde, og lærte mye etter hvert om syke mennesker, men renslighet og hygiene kunne hun fra før. *"Eg lærte sjukepleie med å være hos den sjuke, - en lærer mykje av det om en vil"* sier Mari og ser alvorlig ut.

Mens Mari var i tjeneste fikk hun en oppringning fra Vinje kommune. Og som siste post før hun ble sykepleier ble Mari den første offentlige husmorvikar i Vinje.

Mari søkte sykepleien både på skolen i Skien og på Aker i Oslo og kom inn begge steder. Hun valgte Telemarkskolen for det ga henne mulighet for å komme hjem av og til. Oslo var langt borte den gangen. *"Eg tenkte mest på Jula, for eg håpte å få litt fri da !"*

Mari begynte utdanningen sin i 1949. Da var det 12 elever som begynte, for huset hadde ikke plass til flere enn det. Bygningene som skolen var i er borte nå. De lå over veien fra sykehuset der hvor misjonskirken ligger i dag.. Der var det to hus, ett hus var elevboliger og ett var der hvor søster Helga bodde. Søster Helga Ringstad var sjukepleielærer og kom fra Stranda på Sunnmøre. Hun var sanitetssøster og hadde vært i India som misjonær. Hun var meget kunnskapsrik og svært dyktig menneske. *"Ja hun var fantastisk flink, og snill var hun også"* Mari husker detaljer fra sin egen utdanning.

"Eg hadde aldri hatt det så godt i mitt liv som når eg begynna på sjukepleieskolen" utbryter hun. De bodde to og to på rommet og i første etasje var det et kjøkken, en liten dagligstue, toalett og bad. Noen bodde tre på rommet, men alle synes de hadde en veldig fin plass å bo i dette internatet. Søster Helga hadde hushjelp som også gjorde rent for elevene. Hun henta mat og lagde til all tørrmaten, men de måtte bort på sykehuset for å spise middag.

Timene var fra kl. 08 eller 09 avhengig av hva de skulle ha. Lærerne var leger; en kirurg som het dr. Titland, en som het dr. Hvidsten, en dr. Åsland og overlege Schrupf. Overlege Lyder som var på Faret og dr. Naper som også var der. Så hadde vi prost Seip som hadde etikk og sjelelære. Prost Seip hadde vært søndagskolelærer og fortalte at han en gang hadde spurt barna hva det ville si å være en kristen. Etter lang betenkningstid hadde en gutt svart: *"Å være kristen, - det er et muntert men strevsomt liv"* Mari ler! Så hadde de stasfysikus Myhre som lærer. Ja og en regnelærer som var en flyger (Mari ler igjen). Og så hadde de søster Olga, og flere. Alle lærerne kom utenfra. Det var bare søster Helga som var på skolen. Skolen tilhørte jo sykehuset og lærekreftene kom derfra. Forstanderinnen på sykehuset sto over søster Helga. Forstanderinnen kom fra Finnmark og hadde en liten hund som hun bar med seg hvor hun gikk i sykehuset. Den var så liten at hun nesten hadde den i lomma. *"Forstanderinnen var svært spesiell, men koselig på samme tid"*, sier Mari. Første gang hun møtte elevene kalte hun dem for bøling. *"Kom her bøling"*, sa hun.

Skolen var i huset der søster Helga bodde og lærerne kom dit for å undervise. Det var 3 måneder forskole, med teori og diverse praksisopplæring på demonstrasjonsrommet. Mari kunne mye allerede etter å ha stelt syke i flere år, men en sykeseng var noe nytt med ekstra laken og slikt.

Kunnskap og læring

Mari var stille i begynnelsen, hun tenkte på all kunnskapen og likte det veldig godt. Elevene ble delt i to klasser (6 i hver) slik at de skulle få se godt. *"Og det var veldig, veldig, veldig"*

kjekt". De hadde mange timer om dagen. De satt alfabetisk og lærerne hadde klassekart med navnene. Lærerne spurte og hørte elevene om kunnskapene deres. Særlig var søster Helga flink til å lære bort, hun var vant til å lære folk opp fra India og elevene så opp til henne. Hun var streng men rettferdig. En av elevene som var fra Setesdal ble spurt om å flytte til Arendal, for søster Helga trodde ikke at pasientene ville forstå henne. Så da var de 11 elever igjen som ble fordelt på avdelingene A, B, C og D. På avdeling C var det en fødeavdeling i enden av korridoren, hvor søster Bille holdt til. Det var ren kvinneavdeling på A og C, og så var det menn på B og D. Avdelingene var kjønnsdelt, men de var blandet medisinsk og kirurgisk, eller ortopedisk.

"Folk lå ikke på sjukhuset for alt da veit du, det var bare hvis dei måtte." Pasientene lå lenge på sykehuset den gang, 8 -14 dager for en blindtarm. *"Vi var livredde for liggesår, og pasientene lå med luftring i begynnelsen"*. Det var for lite orientering til de som var operert den gang syns Mari. Alle var livredde for blodpropp, så da måtte hjertebrettet heves og senkes, og *"vi måtte lee på føtane, for at de skulle få bevegelse"*. De visste de måtte bevege seg, men ikke at de kunne stå opp. Det er en stor forskjell i behandlingen fra i dag.

Det var elevene som gjorde jobben med pasientene etter de hadde fått uniformer. Selv i "teoriblokkene" begynte de tidlig om morgenen på avdelingen. Så var de med i morgenstellet, før de gikk til skolen og hadde undervisning. Etter undervisninga var det lekser og skolearbeid.

Tidligvakta startet kl. 06 og varte til kl.15, mens de andre kom til 07. *"Så hadde vi "blokk" for hvert år. Da var vi på skolen og fikk påfyll og ny kunnskap"*. I første året var det grunnleggende sykepleie, så var det "blokkene", kirurgisk og medisinsk hvor legene kom og underviste. *"Seinere i utdanninga hadde vi timar i avdelinga hvor alle elevene blei samla"*. Elevene gjorde det meste, men diakoner fra Oslo stelte "prostatikerne" på B. De var ikke i det vanlige stellet men gjorde det spesielle stellet. Diakonene var der og på operasjonsstua og på apoteket. *"Så besøkte de jentene som bodde oppi 3. etasje, om kvelden"*, sier Mari og ler godt. Det var ikke helt lovlig å ha mannfolk på rommet, men ingen sa noe.

Answaret økte

Det var lett å se forskjell på elevene. De fikk synlig bevis, en stripe på uniformsermet for hvert år. *"Det var greit for de som skulle ha tak i oss, da visste de hva vi kunne. Det var veldig praktisk, i dag undervurderes det, for det flyter ut"* Mari rynker bryna.

Elevene skulle være med på visitten. Sykepleierne hadde ikke noe kontor eller vaktrom så avdelingssøster satt ved et bord i gangen og skrev etterpå. Det var ikke anledning til å ta en kaffekopp på avdelingen der. *”Ikke da, senere etter jeg var gift og kom tilbake var det annerledes. Da var det og noen som skulle hente wienerbrød. Det var helt fremmed for meg”*.

Når Mari var elev var inne hos pasientene og opptatt med de hele tida. De måtte hjelpe pasientene med skifting og for eksempel sånn som hårvask og neglestell. Og greide de ikke alle så måtte noe tas om kvelden eller neste dag..

”Vi var så huga på å komme ned til pasientene. Vi kjente de jo godt og pasientene venta på oss”. På en sal med 8 stykker, var det opptil 12. For det var pasienter som kom ekstra, så det ble fullt. Avdelingslederen gikk rundt til alle pasientene og var med i stellet hvis det var noen ekstra dårlige. Assistenten var og med i stellet og stelte alltid de som var sykest som ikke kunne overlates til elevene. Som regel var det en elev med sykepleierne i stellet. Var pasienten nyoperert eller døende så var det ekstravakt om natta. De fikk teskje-vis med vann, for det var ikke så vanlig med intravenøs tilførsel. Det var bare legene og operasjonsstua som sto for det. Elevene satt fast vakt hos pasienter med intravenøst, for å passe på at det ikke ble dradd ut. *”Ja, eg tror pasientene hadde det kjempegodt! Me tørka svette og holdt de i handa og gjorde alt som dei trengte”*.

I tillegg til å være på det somatiske sykehuset i Skien var elevene på Faret i psykiatri, og på St. Josefs hospital og Lutherske sykehus i Porsgrunn. De var 3 mnd. i psykiatri og 1 mnd. på operasjonsstua., 1 måned på skiftestua og så var de på laboratoriet og på føden. Alle steder var det sykepleiere som underviste. Elevene ble også sendt til utposter som Arendal sykehus, Lyngbakken tuberkulosehjem og et sted med barnetuberkulose. Men hovedplassen var Telemark Sjukehus i Skien.

Elevene fikk ”betaling” i elevtiden. Første året var det 12 kroner, andre året var det 25 og tredje året var det 50 kroner.. Uniformen var gratis, men bøker og andre skoleting måtte elevene betale selv. Mari hadde spart penger når hun hadde vært ute og tjent.

Pliktår og tjeneste

Når Mari var ferdig med utdanninga hadde hun et pliktår på sykehuset før hun reiste til sæters igjen. Hun måtte til fjells! Der fikk hun brev fra oversøster som hadde hørt at Mari var ferdig sjukepleier og ba om at hun måtte komme ned til sjukehuset innen 14 dager. Men Mari hadde ansvar for 93 geiter og masse kuer og gris den sommeren, så hun skrev tilbake og sa hun

skulle komme til høsten. Da begynte Mari på "Luther". Samtidig med jobben på post hadde Mari en privatpasient. Etter jobb dro hun fra sykehuset til pasientens hjem og gjorde alt som trengtes der. Av og til var hun ikke ferdig før midnatt, døds-sliten etter alt det ekstra arbeidet hun ikke fikk betaling for.

Mari ble forelska og gifta seg med sin Stian. Det vanlige var at sykepleierne sluttet å praktisere når de giftet seg. Det gjorde Mari og. Men det varte ikke lenge før hun på oppfordring begynte å hjelpe helsesøster innimellom. Inntil en dag da oversøster ringte og ba tynt om hun ikke kunne komme tilbake til sykepleien. Da ble Mari "*sjanghaia*" til å jobbe i ferier, og etter hvert ble det mer og mer. "*Eg hadde jo aldri holdt ut å bare sitte hjemme når det blei slik at det ikkje ble noe barn*". Mari og Stian mistet et barn og senere kunne det ikke bli flere.

Kallet til lærer

En dag Mari var på post kom oversøster Hilda Vie opp og sa: "*Eg hadde tenkt at du skulle begynne på skolen*" det var mer en befaling enn en forespørsel. "*Nei det tør eg ikkje*" sa Mari som ble veldig overraska. Til slutt sa Mari at hun skulle prøve i 14 dager og hvis det ikke gikk, så ville hun slutte med en gang. Men Mari ble værende. Utdanninga var delt opp i avsnitt og hun skulle ta over 1. avsnitt. Margit Sporastøyl var ene hovedlæreren på skolen, men etter hvert ble de flere. Susanne Bjerva begynte litt før Mari og da ble de tre. Skolen var fortsatt under sykehuset og fikk skolestue i den rosa villaen ved sykehuset, populært kalt "*Reservelegeboligen*".

Egen skole ble det ikke før på slutten av 50 tallet, begynnelsen av 60 tallet. I 1962 kom Evelyn Kaland til skolen som skolestyrer, og da ble det stor forandring. Da ble skolen skilt ut som egen enhet under Fylkeskommunen. Og det ble bygget en ny skole ved siden av sykehuset. Innflyttingen skjedde i 1968. Skolen fikk et eget styre, med interne og eksterne representanter. Evelyn Kaland hadde vært lærer i Fredrikstad. Hun hadde vært i England, hadde utdanning fra Norges Sykepleierhøyskole og var usedvanlig dyktig! Hun sto som leder for planlegging og utbygging av den nye skolen. Hver mandag var det lærermøte og detaljer som rominndeling og alt ble planlagt. Inn kom kjemirom, skyllerom, autoklaver. Alt som liksom hørte til ble tenkt på.

Mari fikk ansvar for innføringsblokka som også innebar å måle elevene til uniformen. Både lengde og bredde og rundt håndleddet. Hun hadde vært sydamme og, så det gikk fint. Undervisningen gikk også fint, Evelyn Kaland overvar noen timer og ga ros. Den første timen

brukte hun til å beskrive hvordan sykehuset så ut, hvor de forskjellige funksjonene var plassert i bygningsmassen. Senere underviste hun om pasientens enhet, lys, luft og rengjøring. Når teorien var ferdig var hun med elevene i avdelingene. Det var i denne undervisningen Mari viste kjærligheten til pasienter og studenter. Hun hadde en egen evne til å fokusere på de små nesten usynlige detaljene, som utgjorde forskjellen på ordinære gjøremål og kvalitetssykepleie. Hun omtalte pasienter og handlinger, i ord og vendinger som elevene aldri glemte. Som for eksempel at de måtte huske at senga i tillegg til å være god å ligge i, skulle "smile". Det greide Mari ved å løfte putesnippene opp. Denne praktiske kjærligheten var både synlig og følbart. Hun siterer en student som sa: "Du Mari, du tar i oss som vi skulle være gullklumper". Og går videre med å si: "Hendene er ein velsignelse som vi kan få så mykje godt ut av. Ingen ting kan skje uten hender". Og det var godt å være pasient i Maris hender.

Etter hvert vokste skolen. Flere lærere kom og studentantallet økte til 30 elever 2 ganger i året. Mari hadde både innføring og medisinsk avsnitt og geriatrisk avsnitt. Som regel hadde hun de i et halvt år før neste avsnitt kom. Det var viktig for henne å sikre den nære sykepleien til pasienten og elevene elsket henne. Helst ville mange hatt Mari hele tiden, og selv syns hun det var tungt å levere elevene videre.

Hun gledet seg til hver dag og likte godt å være lærer. At elevene og senere studentene satte stor pris på henne viste seg også hver eksamensfest og avslutning. Mari ble alltid nevnt og satt pris på. Selv i dag møtes sykepleiere og snakker om hva Mari lærte dem. Hun greide å overføre en inderlighet til faget og kjærlighet til pasientene som de som hørte henne alltid husker.

Etter Evelyn Kaland kom Britt Jahnsen som rektor, og senere ble det nytt rektorbytte og samling av høyskolene. Mari fulgte med.

Første gangen Mari slutta på skolen var i 1989, da var hun 67 år, men timelærer var hun lenge. "Eg blei ringt etter stadig til å undervise første semester. Eg hugsar eg hadde undervist i personlig hygiene og klassen reiste seg og trampeklappa. Folk kom og takka meg, ja.. ja".

Teorien til Mari var full av håndverksdetaljer som studentene forsto å sette pris på. Hun var sensor og lærer etter at skolen flytta til Porsgrunn og hadde 50 timer med en klasse i 1995. Helt slutt ble det først året etter. Da var Mari 75 år. På en fest kom studenter fra kullet bort til Mari og sa "Kullet som kommer etter, kommer ikke til å bli så flinke som vi". "Og eg fikk ein himla fin blomsterbukett når eg var der i siste timen. Det var kjempe moro. Men lærerane spurde om eg var trøtt", Mari ler, "men eg va'kje trøtt, eg gikk så opp i detta herre".

Tanker om faget og fremtiden

Til slutt spør jeg Mari, hva syns du er det viktigste for en sykepleier? Og hun svarer:

”For det første må du ha lyst til det arbeidet med syke mennesker, og så må du være generelt glad i mennesker, så må du ha gode og rette kunnskaper, - du må ha arbeidslyst og mye kjærlighet, så må du bruke kroppen din slik at du behandler mennesket som ligger i senga på den rette måten. Så må du være et menneske med ansvar. Du må være ansvarlig og nøyaktig og rolig og behersket og lydhør. Du må være flink til å lytte og forstå med en innlevelses evne”. Det er sannelig ikke så lite dette faget krever, men så gir det så uendelig mye glede mener Mari. *”Sykepleiere har ansvar for det de blir satt til, å kunne det, ville det og å gjøre det med glede.”*

Tror du det er mulig å lære folk dette? *”Ja i hvert fall til enkelte, det spørs hvor egoistisk den enkelte er”.* Studentene må ikke være så nøye på det de ble satt til, mener Mari, de må ikke synes at noe er under ens verdighet. *”det er ikkje noe arbeid som er så stygt at me ikkje kan utføre det”.* Mari er alvorlig nå. Mye av det arbeidet som må gjøres med syke er så ”farlig” at ikke hvem som helst kan gjøre det. En trenger en kompetanse for å utføre det. *”Hvis du fornedrer arbeidet med syke, fornedrer du både deg sjøl og faget”*, sier hun.

Hva syns du er den største mangelen ved pasientomsorgen i dag?

”Ja hvis eg skal si ein ting tror jeg det må være mangel på nærhet og respekt for den som ligger der”.

Hva er kommet i stedet for da?

”Det er en slags gruppe mentalitet som gjør at de deler arbeidet på ulike måter sånn at de ikkje behøver å ha hele ansvaret. Og så det er mye møter, og ”skravling” som ikke syns å være noe nytte i”. *”Og folk vil være så fri fra lover og regler, de vil gjøre det de selv vil. Det syns jeg er merkelig at en velger å ignorere spillereglene”.*

På hvilken måte brytes reglene syns du?

”Ja de går og ser ut som de vil, og gjør hva de vil, og mange er ikkje punktlig, nøyaktige eller ansvarlige i arbeidet. Pasienten kan ligge aleine uten at noen kommer inn og ser til han på lang, lang tid”. Mari mener at det ikke er bra verken for pasient eller sykepleier.

Hvis du skulle gå inn i 1. året og undervise om det å bli sykepleier, hva ville du si til studentene.?

”Det første eg ville si er å spørre om dei faktisk har lyst til det! Så ville jeg si at helsa deres må være god, for det krever et arbeidsmenneske som virkelig kan tåla”. Ikke bare skal det god fysisk helse til for å kunne arbeide hele dagen, men en skal og tåle de psykiske

belastningene for å kunne være noe for pasienten. ” *Så må du være veldig nøye med hoss du oppfører deg, for du har alltid mennesker som er ulike, og aldri noen som er like*”. De ser og oppdager hvordan vi er og hvordan vi snakker og dette påvirker pasienten sier Mari. ”*Så må de lære seg å være nøyaktige i arbeidet, å gå ut ifra kunnskapen, sånn at ein kan gjære seg kjent med pasienten, sånn en veit kva en skal gå til*”. Mari kunne holde på lenge for å fortelle om alle ting en må gjøre. Og det er denne umåtelige detaljrikdommen som er hennes varemerke. ”*En skal ikkje væra den som trur at dette meistrar eg, så det er bare pytt, pytt*”. Det koster å lære ting mener Mari og ansvaret vokser fort i forhold til det.

Hvis du skulle ønske noe for utdanninga framover, hva kunne det være?

”*Ja, -- at de måtte få mye teori, brei teori, som de vel også får no, meir enn me fekk, Så måtte de få meir eller betre praksis så de kommer nær det de skulle utføre. For eg føler det er noe som dei får som dei ikkje kan bruke når dei ikkje er nær pasienten. De må ha gruelig mye kunnskap og den skulle utvide kjennskapen til det de skal utføre*”. Mari berører her et punkt som ofte diskuteres. Hva slags teori skal studentene ha. ”*Kunnskapen må øke forståelsen for pasienten og den sjukepleie me skal gi han*”

Mari skulle ønske at lærerne kunne gå mer ut med studentene. Hun var selv ute i praksis og overhørte lærerne. ”*Dei fra skolen spurde studentane om det var noen problemer der. Jasså tenkte eg er det so lærerane driver no, ja så reiste de igjen. Eg høyrde jo ikkje på kvad ei sa, men det var liksom det som var spørsmålet*”. Mari rister på hodet. ”*Dei hjalppte dei ikkje!*” Da studentene ville sette seg til side og studere sykepleie sa Mari: ”*Ja vel, men kva er utgangspunktet ditt da?. Studentene gjentok at de studerte sykepleie. Ja vel ska de lesa dykk til det da, eller åssen er det de ska gjøra det?*” De hadde jo bøker sa de. ”*Men her er det så mange pasientar de kan gå til, så bruk tida når de er her til å undersøke og be om å få være med, for å se og stelle og snakke med, for å lære hoss ei kan får det te*”. For Mari er det en utenkelighet å studere sykepleie uten pasienten. Det var rundt pasienten at læring skjedde og gleden var. ”*Det var jo det som var moro. Det var det som var interessant.*” Sjukepleifaget er omfattende mener Mari. ”*Detta å være sjukepleier er som å være en alt mulig mann, en skal tenke på mye. Ofte veit ikkje pasienten ein gang kva han trenger, og da hjelper det ikkje å sei: Trenger du noe mer?*”

Hva må vi gjøre for å lære folk sykepleie, Mari?

Mari mener lærerne er viktige og de kan inspirere og hjelpe studenter til forståelse.

”Du veit folk kan være på mange vis, men du kan få dei til å våkne, slik at de blir ansvarsfulle og skikkelige”.. Vi diskuterer hva som gir en dårlig praksis, og Mari sier, ”for det fyste så er det fokus på det som de har glede av sjøl, en slags egoistisk tenkning på egne rettigheter som ikkje passar der. For ein må være ydmyk i sjukepleien, - det er nettopp det dei manglar trur eg”. Mari ser alvorlig ut, og vil ikke blande begrepene. ”Ein må ikkje mista ydmjukhet med underdanighet. En behøver ikke være underdanig, - nei langt ifra!” Hun pauser litt. ”Eg er veldig glad i kunnskap, og det skaper bare glede hvis dei brukar den på rette måten, men hvis kunnskapen er målet i seg sjøl, da er dei ikkje brukbare til sjukepleier. – Det er dei ikkje! Den må være målrette den kunnskapen, og målet er pasienten. Dei må bruke kunnskapen til handverket og tankane og øyene og øyrene, og alt samtidig”.

Mari mener at det som går for å være ”enkle sykepleiehandlinger” tas for lett på også av lærerne. De enkle handlingene er mer komplekse enn det kan se ut mener hun.”*Det var mange ganger eg tenkte på det med sengereing, for det er et komplisert arbeid, og en lang læringsprosess.. Sengereing er ikkje enkelt og det er ein veldig viktig ting. Eg trur ikkje det er så mange som forstår det heller”.* Hun pauser litt: *”Eg veit ikkje om dei lærer sengereing nå, og om lærerane kan det de skal gjøre. Eg har hørt en lærer, en voksen lærer si at hu visste ikkje hva sjukepleie var. Eg har vegra meg for å si det, men eg undrar om dei liker det da?”* Mari brenner for faget. *”Det å ta seg av sjuke er jo et alvorleg arbeid, hvor dei kan påføre mange skader. Det burde sjukepleiere iallfall forstå at hvis dei ikkje gjær et skikkeleg arbeid så kan det bli endå meir skade. Pasienten kan rett og slett bli ødelagt både på sjel og legeme”.* *”Folkefæret ser ut til å ha fått ein slags likegyldighet, og likegyldighet er det styggaste ord du hører”!* Ingen kan beskyldre Mari for å være likegyldig. Det er kjærligheten som lyser når rynken mellom øyenbryna forsvinner og Mari avslutter med et smil.

”Ein må hugse på at eit godt stell er ein herleg opplevelse for både pasient og sjukepleiar”!

Takk for samtalen Mari!

Hilsen Mette Karoliussen

Lærerrollen: Fra autoritet til medspiller.

Hundre år med utdanning av sykepleiere er lang tid, i alle fall når vi ser fremover. Skuer vi bakover virker det ikke så lenge.

Utdanningens innhold, teori, praksis, læringsmål og metoder for å nå målene har vært i forandring i alle år. Forandringer som henger sammen med samfunnsutvikling, befolkningens behov og strømmingene i tiden. Slik også med sykepleierlærerens rolle.

Min historie som lærer strekker seg over tretti år, tretti år med store forandringer, både faglig og samfunnsmessig. Det har vært utrolig spennende å få være med i dette pedagogiske "livsbruset" sammen med unge, flotte studenter og mange gode kollegaer. Til tider "bruste" det vel mye, når fagplaner skulle endres og fristene for sensurfall nærmet seg! Men jeg trivdes!!

Da jeg i 1975 startet som vikarlærer i sykepleierutdanningen, hadde jeg kun erfaring med lærerrollen fra min egen skoletid og som elev ved sykepleierskolen. Mange av sykepleielærerne vi hadde var utrolige gode rollemodeller, både i forhold til hvordan de formidlet sykepleie i klasserommet (teori) og hvordan de viste oss hva, hvorfor og hvordan i øvelsesrommet. Her vil jeg nevne to av dem. Søster Mari lærte oss gjennom sin væremåte hvordan vi skulle være mot pasientene og ingen kunne legge en pasient slik til rette og godt i sengen som henne. Vi så og lærte.

Vi lærte også fort at hygiene var ekstremt viktig i sykepleien. Vi syntes nok til tider at søster Susannes hygiene var så streng at det til tider nesten ble komisk. Men du verden hvor nødvendig det var! Mye lidelse kunne vært unngått i dag om vi fulgte de prinsipper hun lærte oss.

Den gang var det kun sykepleiere som var fast ansatt som lærere, ingen hadde fantasi til å tenke på at andre yrkesgrupper skulle inn i utdanningen. Men på timebasis var legene i flertall som formidlere av den medisinske kunnskapen og også innenfor anatomi/fysiologi. Metodene som ble benyttet var forelesninger, hvor noen leste fra bøkene og det ble til tider meget kjedelig. Det innbød ikke til diskusjoner eller engasjement av noen slag. Vi satt som tente lys, autoritetene snakket og fortalte, og jeg var en av "lysene" og var nesten redd for makten. Tiden var ikke moden for motforestillinger eller motstand på annen måte. Vi lærte "ja, doktor" slik andre hadde gjort før oss. Skolens lærere var også autoriteter som hadde makten over meninger og hva som skulle vektlegges. De fleste av oss godtok det, men noen av mine kullinger hadde ikke samme respekt for autoritetene og gav motstand på ulike måter, dog ikke på det faglige området. Vi fikk hetta tatt av i det 2. året og i 3. år fikk vi gå med knestrømper og åpne sko. Det var en seier! Og jeg beundret kullingene som fikk det igjennom.

Og så...: jeg som i utgangspunktet var redd for og hadde stor respekt for autoriteter, befant meg plutselig i en rolle hvor jeg var en autoritet! Det ble en vanskelig tid også fordi tiden var i endring. Plutselig sto elevene frem og kunne si at undervisningen var for dårlig. Jeg ble redd til å begynne med og tenkte at om jeg hadde vært strengere, mer autoritær, kunne kritikken stanses!! Så fikk jeg en bok med tittelen "Lærer, kjenn deg selv!" Kanskje fikk jeg den anbefalt av en som så at jeg var redd og ikke hadde oversikt over hva slags maktmenneske jeg var. Boken ble til hjelp, både i forhold til å erkjenne egne følelser i møte med elevene og gjøre bruk av det jeg hadde lært av mine gode rollemodeller om hvordan vi skulle lytte og se den enkelte pasient som unik og enestående. Tiden var inne til å legge av autoritetsrollen og gå bort fra den maktposisjon vi hadde, makten vi så lett kunne misbruke.

Forelesninger ble i stor grad i sykepleiefaget byttet ut med prosjekter, gruppearbeid og refleksjonstimer. Læreren ble til veilederrolle og studentene fikk i større grad ansvar for egen læring. Tidsånden krevde og hjalp oss til å legge av den autoritære rolle og begi oss inn i et ukjent pedagogisk landskap hvor vi skulle være medhjelper og medspiller. Erfaring og mer utdanning i pedagogikk og veiledning var til stor hjelp i utvikling av ny lærerrolle.

Jeg benytter anledningen til å takke alle elever/studenter som jeg fikk lære å kjenne gjennom tretti år. Jeg takker for tilliten jeg ble vist og alt jeg fikk lære. I dag gir jeg også en stor takk til et lærerkollegium som sto på, skaffet seg utdannelsen som høgskolen krevde og var og fremdeles er utrettelig i å utvikle faget sykepleie.

Til slutt takker jeg de gode rollemodellene fra egen utdanningstid, jeg har nevnt to, det var selvsagt mange flere. De hadde i seg en ekthet i møte med pasientene og var tro i sitt arbeid og i sine roller. Det er to begreper som er gode å ha med seg inn i de nye hundre år:

Ekthet og troverdighet i møte med "Det Andre Menneske" og begrepene må ha sin forankring i den kunnskap som kreves for yrkesutøvelsen.

Takk og til lykke med et stort jubileum!

Solveig Gudmundsen.

INTERNASJONALISERINGSVIRKSOMHET INSTITUTT FOR HELSEFAG

Innledning

Internasjonalt arbeid ved Institutt for helsefag (IH) har blitt utviklet og systematisert fra tidlig på 1990 - tallet. I den senere tid har internasjonalisering fått større oppmerksomhet både blant studenter og lærere. Dette kan synes å være en trend i generelle samfunnsbildet generelt og i den nasjonale utdanningspolitikk spesielt, så også for Høgskolen i Telemark; " høgskolen skal være internasjonalt orientert..."

Utvikling i det internasjonale samfunn gjør at "verden blir mindre", som igjen innebærer at bl.a. utdanning er en tjeneste som i økende grad etterspørres og tilbys på et internasjonalt marked. Stadig flere norske og utenlandske studenter kommer i framtida til å ta en høyere utdanningsgrad som er satt sammen av studier ved institusjoner i flere land.

I stadig flere offentlige styringsdokumenter, blir internasjonalisering berørt på ulike måter - med et felles mønster; internasjonal forståelse og erfaring skal inn i universitet - og høgskolesektoren på alle nivå. Ved oppstarten av arbeidet med internasjonal forståelse og internasjonal utveksling i 1993/1994 var det et engasjement hos lokale ledere som var drivkraften og som ga arbeidet legitimitet. Siden Stortingsmelding 27 - 2000 - 2001 Gjør din plikt og krev din rett - "Kvalitetsreformen", har internasjonalisering i høyere utdanning vært et nasjonalt satsningsområde og følgelig fått en klarere formell legitimitet. Det blir skissert store forventninger til institusjonene i universitets- og høgskolesektoren om en vekst i globalisering av utdanningsprogrammene. I reformen framgår at de studenter som ønsker å ta deler av sin utdanning i utlandet skal få et slikt tilbud. Målet med internasjonalisering er berikelse av studie- og fagmiljøer.

Sykepleiefag - funksjon og utdanning er sitt vesen internasjonalt forankret med nasjonal og kontekstuell tilpasning. Dette har vært et bærende prinsipp i det internasjonale arbeidet ved instituttet.

Konkret vil det si at IH de siste årene har utviklet samarbeidnettverk og inngått samarbeidsavtaler med ulike institusjoner og sykepleierutdanninger i utlandet under Nordplus-program¹; Nordtur nettverket med 5 partnere i København, Tromsø, Tampere og Stockholm og i EU-programmene Socrates og Erasmus; Florence Network med 33 partnere i hele Europa. Instituttet har bilaterale avtaler med universitet og høyskoler i Udine - Italia, Aalst - Belgia, Groningen og Leuwarden i Nederland, Malmø i Sverige Videre har vi utviklet bilateralt samarbeid med sykepleierutdanninger i USA; Augustana College - Sioux Falls, Minnesota State University - Mankato og St.Olaf College - Northfield. I Afrika har vi kontakter i Tanzania, Kenya og Malawi.

Internasjonale aktiviteter både i nettverk og bilaterale avtaler er hovedsakelig knyttet til 1) Lærerutveksling, 2) Studentutveksling, 3) Fagplan - modul utvikling, 4) Intensive Program - IP og 5) Forskningssamarbeid

Internasjonal forståelse og kompetanse skal også synliggjøres i ordinære dokumenter og styringsverk.

Internasjonal forståelse i fag-og studieplaner

Instituttet har i lengre tid hatt kurstilbud innen Transcultural Nursing; transkulturell sykepleie. Kurstilbudet er utviklet som en del av alternativ sykepleiemodul; en del av et samarbeid med St.Olaf College, Northfield, US. Modulen er gjort fleksibel og inngår nå som forberedelse for studenter som skal ta deler av sitt studium i utlandet. I diskusjoner rundt utarbeidelse av fagplaner og emneplaner, har det skjedd en utvikling de siste årene, ved at internasjonal forståelse og sykepleie i en flerkulturell forståelse er utviklet og innlemmet i det ordinære bachelor -programmet fra og med Fagplan - 2007.

ECTS-systemet - faglig samarbeid og studentutveksling

ECTS; European credit transfer system, initiert av EU-systemet, er et system som tar sikte på å utvikle gjensidighet i studiepoengproduksjon og forutsigbarhet for studenten

¹ I regi av Nordisk Ministerråd

som tar deler av sitt studium i utlandet. I samarbeid med utenlandske institusjoner omregnes studieuker til European Credits (EC). Når studenter ved Institutt for helsefag reiser i utveksling til institusjoner som er en del av instituttets programaktiviteter, er vertsinstitusjonen vurdert ut fra kvaliteten på det faglig - pedagogiske - og det sosiale tilbud. Dette innebærer at utvekslingsstudenter får godkjent utvekslingsperioden som en likeverdig del av eget studieprogram.

Oppsummeringer

Globaliseringen generelt i samfunnet har medført en lokal orientering som får form av desentralisering av beslutninger mht. økonomiske rammer og organisering av helse- og velferdsarbeid. Der lokale ressurser er begrenset kan dette få til følge at helse- og sosialsektoren svekkes.

For HS er det viktig å understreke det internasjonale nettverksarbeidet som er rettet også mot å ivareta svake gruppers behov og sikre prinsipper som danner grunnlag for en velferdsstat. Mens næringsinteresser har sterke internasjonale bånd, er det få formelle nettverk etablert på utdanningssektoren i våre fagfelt. Et anliggende for HS-IH er derfor å iverksette tiltak som bidrar til å forstå betingelser for en solidarisk utvikling i internasjonal sammenheng, samt hvordan et profesjonelt fellesskap kan sikre et kvalitativt godt helse- og sosialarbeid på tvers av landegrensene.

I tillegg vurderes også en internasjonal profil og program ved Institutt for helsefag som et middel til å appellere til vordende studenter som har samfunnsengasjement og forpliktelse som en del av sine grunnpilarer. Gjennom dette søker å tiltrekke seg studenter som vil utvise mot og kreativitet i sine studier ved HiT.

I sykepleiefag og funksjon er det av avgjørende betydning for kvaliteten på den tjenesten som tilbys enkeltmennesker, grupper og samfunnet forøvrig, at sykepleiefaget og sykepleieutøvelsen har basis i en tverrkulturell forståelse. I sykepleievitenskapen er dette utviklet via forskning og teoriutvikling blant annet innen området "Transcultural Nursing"; transkulturell sykepleie.

Det hele har sitt endelige mål; utvikling av høy sykepleiefaglig kompetanse hos vordende sykepleiere; bygd på sykepleiefagets verdier i den hensikt å sikre kvalitativ god sykepleie overfor mennesker av ulike slag som trenger sykepleie.

Karin Berntsen

Porsgrunn 300908